מחזור ראש השנה ספרד — סדר התקיעות

א. אחר שבירכו הברכות תוקעים שלשים קולות. תקיעות אלו נקראות תקיעות דמיושב כי מעיקר הדין מותר לקהל לשבת בהן, אך נוהגים שכל הקהל עומדים, ומי שקשה לו העמידה יכול לסמוך על איזה דבר, אולם התוקע צריך לעמוד מעיקר הדין, ועל כן אסור לו גם לסמוך על איזה דבר רק בשעת הדחק גדול.

ב. התוקע ליחיד שלושים קולות צריך אז השומע לעמוד מעיקר הדין בלי סמיכה, אא"כ הוא חולה דאז מותר לו גם לשבת או לשכב.

ג. התקיעה היא קול ישר ופשוט, ולכתחילה ראוי להזהר שיהיה הקול ישר מתחילתו ועד סופו, אולם גם כשהקול עולה ויורד כיון שהקול בהמשך אחד הוא ללא הפסק הרי זה נחשב לתקיעה.

ד. התרועה היא קולות קטנטנים תכופים זה לזה. יש שעושים קולות אלו מופסקין ויש שעושים אותם מחוברים זה לזה, וכל מקום כמנהגו.

ה. השברים הם שלשה קולות יותר עבים מקולות התרועה. יש שעושים קולות אלו פשוטים וישרים כתקיעות קצרות, ויש שעושים אותם בקול עולה ויורד הנשבר בתחילתו או בסופו וגם בזה כל מקום כמנהגו.

ו. התקיעה צריכה להיות בהמשך אחד, ואסור להפסיק בה הפסק אפילו בפחות מכדי נשימה. אורך התקיעה צריך להיות בהתאם לאורך של הקולות שלפניהם או אחריהם באה תקיעה זו, ולכן התקיעה לפני או אחרי השברים תרועה צריכה להיות ארוכה לפחות כשיעור השברים תרועה שהוא לערך כשיעור עשרים קולות קצרים, והתקיעה שלגבי השברים או התרועה לפחות כשיעור ט' קולות קצרים. גם אם מאריכים בשברים או בתרועה אין התקיעה צריכה להיות ארוכה אלא כשיעור ההילכתי של הקולות הנ"ל ולא כאורך הקולות במציאות.

ז. התרועה היא לא פחות מתשעה קולות קטנטנים, ויכול להרבות בה בקולות קטנטנים ובלבד שלא יפסיק באמצע בנשימה או בהפסק של שיעור כדי נשימה, ואם הפסיק לא יצא, בין בתוך תשעת הקולות ובין אחר כך.

ח. השברים מורכבים משלשה קולות הנקראים יבבות, וכל קול מהם הוא כשיעור משלשה ועד פחות מששה קולות קצרצרים של התרועה. לכתחילה אין לעשות בשברים יותר משלשה קולות, אמנם אם עשה יותר יצא, בתנאי שלא הפסיק ביניהם בנשימה או בשיעור כדי נשימה, ואם הפסיק, בין בתוך שלשת הקולות ובין אחר כך, לא יצא.

ט. את השברים - תרועה בסדר תשר"ת של תקיעות דמיושב עושים בנשימה אחת; אין מפסיקים בשיעור כדי נשימה או בנשימה ממש בין השברים לתרועה, אלא גומרים את שלשת חלקי השברים באופן מושלם וחד ומתחילים תיכף את התרועה, והמקריא יקריא מקודם ביחד "שברים-תרועה". וצריכים להזהר מאד לגמור את החלק האחרון מהשברים באופן חד ומושלם ולא להבליעו בתרועה, שבאופן זה

אין יוצאים גם בדיעבד, גם אם המדובר הוא על יבבה יתרה על השלש (ורבים נכשלים בזה, ובפרט מאלו שאינם עושים שברים פשוטים אלא בקול עולה ויורד).

י. את השברים - תרועה בתקיעות שבתפילת מוסף עושים בשתי נשימות, דהיינו שגומרים את השברים והתוקע שואף נשימה בינונית בפועל ותיכף עושה את התרועה ואין לו להפסיק יותר מכדי נשימה והמקריא יקריא מקודם ביחד שברים-תרועה ביחד בהפסק נשימה בין מלת שברים לתרועה.

יא. יש הנוהגים בחוץ לארץ ע"פ דעת הרמ"א לעשות גם את התשר"ת בתקיעות דמיושב בשתי נשימות, אך בא"י נוהגים כנ"ל. והתוקע ליחיד יתקע בנשימה אחת.

יב. התוקע קול ולא עלה בידו וחוזר ותוקע שנית, או התוקע קול כפול או מיותר בסדר שעומד בו, לפעמים צריך לחזור ולתקוע גם את התקיעה הראשונה ולפעמים לא: אם לאחר שתקע תקיעה שלפניה התחיל בקול שלאחריו ולא עלה בידו, הרי אם הקול ההוא הותחל לשם הקול שהיה צריך לבוא כעת וגם לאחר שנתקל בו לא היה עליו שם של קול כשר לאף דעה בפוסקים, חוזר ומתחיל שנית את הקול הזה ואינו צריך לחזור ולתקוע תקיעה ראשונה. ואם חיסר אחד משני תנאים אלו, כגון שהיה על הקול שנתקל בו שם של קול כשר לאיזו שיטה, או שקול זה שרצה להתחיל בו לא היה כאן מקומו, הרי חוזר ותוקע גם תקיעה ראשונה. ומכיון שאין הכל בקיאים מה נחשב לקול שלם לאיזו שיטה ומה לא, רצוי תמיד לחזור לתקיעה שלפניה. ואם לאחר שתקע את הקול כראוי הפסיק לפני התקיעה האחרונה בשום קול, בין קול ששייך פה והוא כפל אותו ובין קול אחר, ואף אם הפסיק בחלק של קול שאין עליו שם קול כשר לאף דעה, הפסיד את הסדר וחוזר לתקיעה שלפניה. אך אם כוונתו היתה להתחיל בתקיעה שלאחריה ולא עלתה בידו והתחיל שנית, נחשב הכל כתקיעה אחת ויצא בזה, דאם התקיעה שהתחיל בה היתה כשרה יצא בה, ואם היתה קצרה מכשיעור, הרי דינו כנתקל בקול שבדעתו כעת לתקוע דלא נחשב להפסק.

יג. במקום שחוזר, חוזר לראש הסדר, ואינו צריך לחזור לראש הסימן.

יד. כל מה שאמרנו שנחשב כהפסק הוא גם אם נתקעו כמתעסק שלא לשם מצוה, ויש המקילין בזה וסוברים דרק אם נתקעו לשם מצוה נחשבים כהפסק. ויש להחמיר ביום הראשון ולהקל ביום השני.

טו. במקום שיש כמה בתי כנסת או מנינים סמוכים זה לזה יש להזהר שלא יתקעו אלו בשעה שהאחרים תוקעים, כי אם ישמעו במקום אחד קולות מן המקום השני באמצע הסדר יתקלקל כל הסדר, דאף שקולות אלו יִשָּׁמעו אצל העומדים כאן רק כמתעסק מ"מ לדעה שתוקע כמתעסק הוי הפסק ה"ה בשומע, אך אם שומעים קולות ממקום אחר בין הסדרים לית לן בה.

טז. אם לא תקעו כפי הסדר - שלש פעמים תשר"ת, שלש פעמים תש"ת ושלש פעמים תר"ת - אלא פעם אחת תשר"ת ואח"כ פעם אחת תש"ת וכו', או שהקדימו תר"ת לתש"ת וכו', בכל אופן יצאו, ובלבד שכל סדר וסדר יהיה כסידרו.

יז. צריכים להזהר מאד לשמוע את כל הקול מראשיתו ועד סופו, גם אם התקיעה ארוכה מאד צריך לשמוע עד הסוף, ואין להתחיל בשום תפילה עד גמר התקיעה ממש.